

Отже, складність досліджуваного явища вимагає чіткого обґрунтування моделі цього процесу, із виділенням принципів, структурних компонентів, забезпечення відповідних дидактичних умов, добору найоптимальніших форм та методів, що сприятимуть формуванню системи екологічних знань старшокласників у процесі фундаменталізації змісту освіти.

ПРОЕКТНІ ТЕХНОЛОГІЇ У РЕАЛІЗАЦІЇ ДІЯЛЬНІСНОГО АСПЕКТУ ПРОЦЕСУ ФУНДАМЕНТАЛІЗАЦІЇ ЗМІСТУ ОСВІТИ СТАРШОКЛАСНИКІВ

С. Е. Трубочева, канд. пед. наук

Згідно філософії конструктивізму, кожна людина упродовж життя конструює своє власне бачення навколишнього світу, відповідно, і бачення свого власного розвитку і зростання, зокрема в освіті і професійному становленні. Для цього їй потрібно створити певні умови, включити в певну навчальну технологію з діагностикою її особливостей, запропонувавши перелік фундаментальних освітніх об'єктів із способами та можливими засобами опанування ними, з обов'язковим представленням отриманих практичних результатів.

У психології і педагогіці виявлена і добре вивчена залежність вибору професії від спрямованості навчальних і трудових інтересів учнів, від успішності основних видів їх повсякденної діяльності. Оскільки різнобічний розвиток особистості передбачає достатній рівень розвитку здібностей до провідних видів діяльності, в основу організації та забезпечення професійно-орієнтованої навчальної діяльності учнів має бути покладена інваріантна система з основних видів діяльності. Така інваріантна основа освітнього та виховного процесу, у вигляді універсальних навчальних дій, з одного боку буде відігравати фундаменталізуючу роль у процесі формування змісту освіти, а з іншого узагальнювати та систематизувати вимоги до інтегрованого результату сучасної освіти – ключових компетентностей учнів. У зв'язку з цим завданням освіти є створення умов для набуття учнями знань, умінь і досвіду такої діяльності в узагальненій формі.

Реалізація цього аспекту можлива у процесі виконання учнями проектної діяльності. Найперспективнішими видами проектної діяльності, з огляду на її потенційні психолого-педагогічні можливості, є колективні міжпредметні чи надпредметні проекти, що не тільки виступають як інтегруючий фактор і фактор сучасної освіти, не тільки систематизують знання, а й забезпечують максимальне його наближення до реальних потреб життя, творчої

самореалізації, природовідповідного розвитку і конструктивної соціалізації особистості учнів. Особливого значення набуває проектна діяльність в умовах профільного навчання. До цілей проектної діяльності у старшій школі можна віднести наступні: навчити вчитися, тобто навчити виконувати навчальні завдання у сфері навчальної діяльності; навчити пояснювати явища дійсності, їхню сутність, причини, взаємозв'язки, використовуючи відповідний науковий апарат, тобто вирішувати пізнавальні проблеми; навчити орієнтуватися у ключових проблемах сучасного життя – екологічних, політичних, міжкультурної взаємодії й інших, тобто вирішувати аналітичні проблеми; навчити орієнтуватися у світі духовних цінностей; навчити вирішувати проблеми, пов'язані з реалізацією певних соціальних ролей; навчити вирішувати проблеми, спільні для різних видів професійної й іншої діяльності; навчити вирішувати проблеми професійного вибору, включаючи підготовку до подальшого навчання.

ФАКУЛЬТАТИВНЕ НАВЧАННЯ В КОНТЕКСТІ ФУНДАМЕНТАЛІЗАЦІЇ ЗМІСТУ ОСВІТИ

В. І. Кизенко, канд. пед. наук

Серед форм диференціації, які створюють передумови для активізації самостійної діяльності школярів і сприяють реалізації творчого потенціалу особистості, чільне місце посідають факультативи. Аналіз теоретичних надбань з проблеми шкільних факультативів дає підстави для висновку, що не всі її аспекти досліджено достатньо вичерпно. Маємо на увазі, зокрема, загальні дидактичні основи факультативного навчання, обґрунтування педагогічних функцій і завдань факультативів на різних рівнях шкільної освіти. Не розроблено чіткої дидактичної класифікації й відповідної їй системи факультативів, які забезпечували б реалізацію цих функцій.

Факультативне навчання підпорядковане меті й завданням шкільної освіти, тому його загальні функції збігаються з функціями обов'язкового навчання, розвивальною, освітньою і виховною метою. Щоб реалізувати першу й третю з цих функцій, факультативні заняття мають більше потенційних можливостей, ніж обов'язкові, що зумовлено, передусім, їх організаційними особливостями (добровільність вибору, порівняно малий кількісний склад груп, психолого-педагогічні особливості учнів, широкий контингент керівників занять тощо).

Одна з істотних особливостей навчально-виховного процесу в підлітковий період має полягати в інтенсифікації інформаційної, загальнорозвивальної його функцій, на основі широкого, різнобічного інформування підлітків про